

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dissertatio Theologica, Ad Mentem S. P. Avgvstini, De
Radice Intolerabilivm, scandalosarum, & in praxi
perniciosarum propositionum, à summis Pontificibus
Alexandro VII, & Innocentio XI. damnatarum**

Schweitzer, Johannes

Coloniæ Agrippinæ, 1679

Notatur, Quid & quotuplex sit Probabilitas; Quæ propositio dicatur tuta, & stare pro lege; Quæ pro libertate; Et quid sit Dubium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38917

cata à voluntate mala, sic etiam privatio scientiæ in esse debita est mala denominative, quatenus procedit libere à voluntate non volente vel negligente acquirere scientiam.

Dices secundò: Ignorantia non tollitur per poenitentiam; ergo non est peccatum. Distinguo antecedens, non tollitur quoad materiale peccati concedo, non tollitur quoad formale, nego antecedens, & consequentiam.

PARAGRAPHUS TERTIUS.

An secundùm Augustinum in concursu, & conflictu opinionum, licitum sit eligere & sequi minus probabilem faventem libertati, & commodo, relictâ probabiliore & tutiore, sive favente legi naturali aut positiva divina sufficienter proposita?

NOtandum est primò, Probabilitatem hinc sumi pro verisimilitudine, seu imperfectâ imagine veritatis, & quamvis Veritas sit simplex & indivisibilis, probabilitatem tamen posse remitti & intendi, prout minus vel magis, pro majori vel minori intellectus humani perspicacitate vel hebetudine, veritas aut falsitas perspicitur: ac proinde duas propositiones contradictorias posse esse simul probabi-

babi-

babiles, imò unam non posse esse probabilem sive verosimilem, nisi opposita sit etiam talis. Si enim una sit certò vera, altera est certò falsa, & e contra; sicque neutra est probabilis. Sed quia nequeunt simul esse veræ & legi conformes, una semper est vera & legi conformis; altera falsa atque difformis, dum versantur in materia ad fidem & mores spectante; & interdum illa, quæ intellectui apparet probabilior, à parte rei est falsa & contra legem.

Dixi Probabilitatem hîc sumi pro verisimilitudine &c. Quia interdum probabile sumitur pro irreprehensibili, & pro eo, quod dignum est, ut ab omnibus approbetur. Sic accipitur, dum dicimus Clerici alicujus absentiam esse probabilem, qui justis de causis à loco residentia suæ abest. Sic dicitur ab Apostolo 2. ad Timot. 2. *Sollicite cura, te ipsum probabilem exhibere Deo.*

Notandum secundò, Probabilitatem dividi in intrinsecam & extrinsecam; sive in naturalem & authenticam. Propositio probabilis probabilitate intrinseca dicitur, quæ nititur rationi gravi sive magni ponderis; Probabilis probabilitate extrinsecâ sive authenticâ, quæ nititur gravi auctoritate Doctorum.

Notandum tertio; Possè etiam dividi opinionem probabilem in quietam seu pacificam, & in agitatam seu turbatam. Illa dicitur, contra quam vel nulla, vel exigui momenti argumenta moventur; hæc, quæ gravibus argumentis impug-

natur, sumptâ similitudine ab aqua quieta & turbata.

Notandum quartò ; In concursu contrariarum opinionum, illam dici tutam, quæ stat pro lege & officio, contra stantem pro libertate & utilitate. Dicitur autem stare pro lege illa, quæ agit, ut lex, de qua est quæstio, tunc obliget & locum habeat, sive quæ specificat actionem pro illicita; Illa vero contra legem stare dicitur, quæ asserit, legem in materiâ, de quâ controvertitur, non obligare, & desinere esse legem, sive quæ specificat actionem, de qua exercenda deliberatur, pro licita. Unde confundenda non est sententia probabilior cum tutiore, aut minus probabilis cum minus tuta. Tuta dicitur, quæ non est obnoxia periculo incurrendæ indignationis divinæ vel humanæ. Probabilior autem, quæ nititur verosimilioribus rationibus, vel graviorum Authorum testimoniis. Ubi & hoc observandum, Ex pluribus rationibus posse interdum conflare unam probationem solidam, & sufficientem ad judicandum, tam in foro interno, quam externo. Potest itaque contingere, ut sententia, quæ est tuta, sive quæ stat pro lege, sit minus probabilis non tantum, sed etiam improbabilis, imo falsa; & e contra, quæ stat modo jam dicto contra legem sit probabilior & vera.

Notandum quintò, Vocem illam, *tutius*, posse duobus modis accipi; primo grammaticè, id est, comparativè, sive ut positivum illi correspondens sit tutum. Secundò Theologicè & adverbativè, ita,

ut

ut loco positivi ei correspondeat malum sive periculum peccati aut erroris.

Notandum 6. Dubium esse motum intellectus veritatem inquirentis, & ob defectum motivorum, vel in concursu opinionum contradictoriarum ob æqualitatem motivorum pro utraque parte, suspensi. Si desint motiva, dicitur dubium negativum: si æqualia sint, positivum. Solet etiam dividi dubium in dubium Juris, quando dubitatur de legis existentia, sensu aut extensione, & in dubium facti, quando dubitatur de aliquo facto, & utrumque subdividi in speculativum & practicum. Illud dicitur, quando dubitatur de aliquo in genere an sit licitum. Hoc, quando dubitatur hic & nunc in particulari operabili.

His notatis, sensus quæstionis supra positæ est hic: An, dum homo deliberat, quid sit hic & nunc agendum aut omittendum, & omnibus consideratis veritas dependet ex una propositionum oppositarum, taliter deliberanti occurrentium, & illa, quæ nititur graviore auctoritate & pondere rationum, stat pro lege, sive asserit, non esse licitum, & opposita minore auctoritate, & minus gravibus rationibus nixa asserit, licere; an, inquam, tunc possit homo licite & tuto eligere hanc, eamque sequi, relicta illâ. Id posse asserunt Recentiores Probabilistæ. Dico *Recentiores*: Quia Probabilistarum aliqui sunt antiqui, aliqui Recentiores. Antiqui fuerunt Ethnici, divisi in duas sectas. Aliqui enim admiserunt inter